

Projekt

z dnia 23 listopada 2021 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY GRAJEWO**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Grajewo na 2022 rok.**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119) i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Grajewo na 2022 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jan Dąbrowski

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Grajewo na 2022 rok.

§ 1. 1. Zadania związane z prowadzeniem działań profilaktycznych i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należą do zadań własnych gmin zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r., poz. 1119), zwanej dalej ustawą i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

2. Zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Grajewo na 2022 rok, zwany dalej programem jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie w latach poprzednich. Niniejszy program sporządzono po przeprowadzeniu analizy problemów społecznych w Gminie Grajewo, stanowiącej załącznik do programu. Program jest częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grajewo na lata 2016 - 2022. Program zawiera szereg działań, zgodnych z kierunkami i celami operacyjnymi dotyczącymi profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 - 2025. Z uwagi na niejednokrotne powiązanie problemów alkoholowych z zażywaniem środków psychoaktywnych, niniejszy program został rozszerzony o dodatkowe elementy dotyczące problemu narkomanii. Realizatorem programu w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i w zakresie przeciwdziałania problemom narkomanii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Urząd Gminy Grajewo. W niniejszym programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach gminnych. Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków pochodzących z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

§ 2. Celem programu jest:

- zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii,
- prowadzenie działalności wychowawczej i informacyjnej,
- ograniczanie dostępności alkoholu i narkotyków,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i narkotyków ich usuwanie,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

§ 3. Zadania programu obejmujące:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem realizowane będą poprzez:
  - a) udzielanie poradnictwa w ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - b) współpracę z Grajewskim Klubem „Zdrowie i Trzeźwość” w Grajewie w zakresie możliwości korzystania przez mieszkańców gminy Grajewo z oferty programowej klubu (zajęcia terapeutyczne, punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, mityngi AA),
  - c) udzielanie poradnictwa osobom z problemem alkoholowym i narkomanii oraz współpracę z właściwymi służbami (np. policja, służba zdrowia) w tym zakresie,
  - d) kierowanie osób z problemem alkoholowym do lekarzy biegłych (psycholog i psychiatra) celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
  - e) kierowanie wniosków do sądu o zastosowanie przymusowego leczenia wobec osób uzależnionych od alkoholu,
  - f) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych.
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie realizowane będą poprzez:
  - a) udostępnianie informacji o możliwościach korzystania z pomocy psychologicznej i prawnej dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i dla ofiar przemocy w rodzinie w ramach pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy,
  - b) rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury Niebieskiej Karty w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy,
  - c) finansowanie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych realizowane będą poprzez:
  - a) rozpowszechnianie literatury, informacji z zakresu problematyki uzależnień,
  - b) organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
  - c) zakup sprzętu sportowego na potrzeby pozalekcyjnych zajęć rekreacyjno - sportowych dla dzieci i młodzieży,
  - d) wspieranie działań edukacyjno - profilaktycznych realizowanych w szkołach i przedszkolach (spektakle teatralne, konkursy),
  - e) finansowanie rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach,
  - f) organizowanie we współpracy z przedstawicielami służb policji, straży pożarnej, sanepidu pogadanek, konkursów i akcji profilaktycznych w szkołach, np. bezpieczna droga do szkoły,
  - g) organizowanie imprez i wspieranie inicjatyw propagujących zdrowy styl życia, takich jak: Festiwal Gorących Serc, Powiatowy Dzień Godności Osoby z Niepełnosprawnością Intelktualną, Festyn Strażacki w Wierzbowie, Turniej Sołectw w Białaszewie, Mistrzostwa Gminy Grajewo w Tenisie Stołowym w Białaszewie, Piknik Rodzinny z okazji Dnia Dziecka w Wojewodzinie, Piłkarski 3 Maja w Popowie, Bieg Rolnika, Marsz Niepodległości, Mistrzostwa w szachach, zawody wędkarskie, współpraca z Gminną Biblioteką Publiczną Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie w zakresie organizacji spotkań mających na celu rozwój zainteresowań i propagowanie zdrowego stylu życia, organizacja turniejów piłki nożnej,
  - h) dofinansowanie półkolonii, kolonii dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym w domu oraz z rodzin zagrożonych alkoholizmem,
  - i) uczestniczenie w kampaniach społecznych, edukacyjnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii,

- j) współpracę z policją na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii realizowane będzie poprzez bieżącą współpracę z podmiotami działającymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałania narkomanii.
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w zakresie reklamy napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, osobom do lat 18-tu oraz na kredyt lub pod zastaw a także występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego realizowane będzie poprzez:
- a) kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
  - b) udzielanie instruktażu - edukacji właścicieli i sprzedawców punktów sprzedaży napojów alkoholowych podczas przeprowadzanych kontroli,
  - c) cofanie zezwoleń zgodnie z art. 18 ust.10 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
  - d) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego
  - e) wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy.
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego realizowane będzie poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej we współpracy z innymi samorządami, instytucjami pozarządowymi, które wystąpią z inicjatywą ich utworzenia.

§ 4. 1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 6% minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę - za wykonanie jednego z następujących zadań:

- 1) udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podczas którego rozpatrywane są wnioski o skierowanie na przymusowe leczenie od alkoholu i przeprowadzane są rozmowy motywujące;
- 2) przeprowadzenie jednej kontroli w co najmniej 5 placówkach detalicznych i gastronomicznych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Podstawą wypłaty wynagrodzenia będzie udokumentowanie wykonania czynności (protokoły), określonych w ust. 1 pkt 1 i 2.

3. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będącym pracownikami Urzędu Gminy Grajewo, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnej Biblioteki Publicznej Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie wykonującym zadania w godzinach pracy wynagrodzenie nie przysługuje.

§ 5. Monitoring z realizacji programu prowadzony będzie poprzez:

- sprawozdanie dla Rady Gminy Grajewo,

- sprawozdanie zewnętrzne dla Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku (ankieta PARPA G1).

Przewodniczący Rady

Jan Dąbrowski

Analiza problemów społecznych w Gminie Grajewo

Wstęp

Diagnoza problemów alkoholowych i narkomanii ma na celu dostarczenie rzetelnych informacji przydatnych do zaplanowania i realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Grajewo na 2022 rok. Diagnoza powstała w oparciu o materiały własne Urzędu Gminy Grajewo, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie, Komendy Powiatowej Policji w Grajewie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz gminnych placówek oświatowych. Do diagnozy problemów alkoholizmu i narkomanii w Polsce posłużono się danymi statystycznymi pochodzącymi z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne, zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu może przyczynić się do powstawania takich szkód społecznych jak: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie.

Gmina Grajewo ma charakter typowo wiejski. Na terenie gminy nie ma możliwości finansowych dla zapewnienia funkcjonowania specjalistycznych placówek lecznictwa odwykowego. W rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii pomocą służy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Kuratorski działający przy Sądzie Rejonowym w Grajewie. Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z oferty programowej Grajewskiego Klubu "Zdrowie i Trzeźwość". Ważną rolę w zakresie profilaktyki odgrywają szkoły, które obok treści edukacyjnych wychowują i kształtują postawy dzieci i młodzieży.

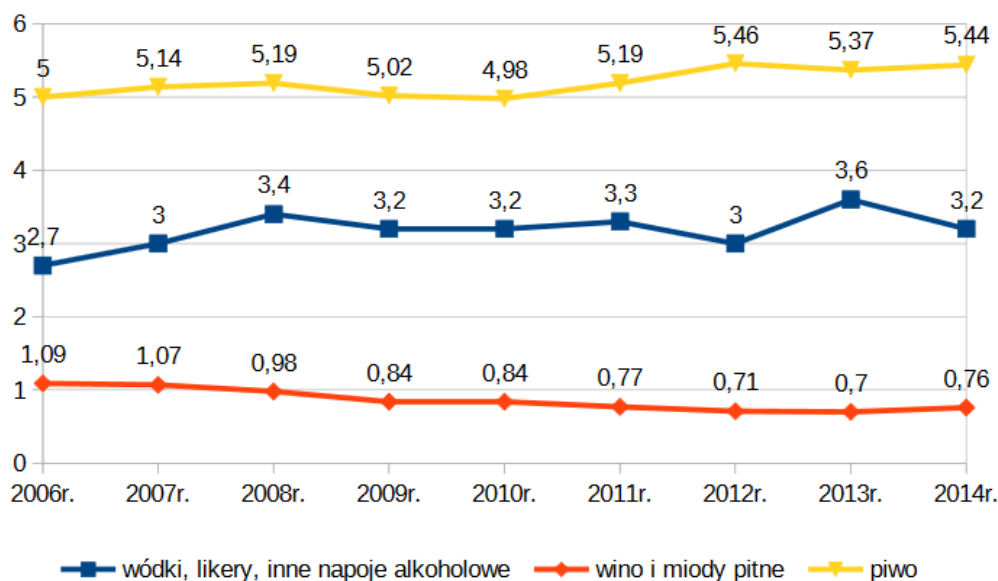
1. Alkohol w Polsce.

Z informacji opierających się na danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że alkohol jest w Polsce popularną używką, po którą sięga ponad 80% społeczeństwa. Spożycie 100% alkoholu na osobę w Polsce w 2014 r. wynosiło 9,4 l. Poziom spożycia mimo pojedynczych spadków, związanych m.in. z podwyższeniem podatku akcyzowego w latach 2009 i 2014, wykazuje tendencję wzrostową. W Polsce najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo, które w 2013 r. stanowiło ponad połowę (55,6%) spożywanych napojów alkoholowych. Spożycie wyrobów spirytusowych oraz spożycie wina i miodów pitnych wynosiło odpowiednio 37,2% oraz 7,2%. Spożycie napojów spirytusowych na jednego mieszkańca w 2014 r. wynosiło 3,2 l.

Według PARPA ogółem 25% dorosłych Polaków sięga po alkohol co najmniej raz w tygodniu (38% mężczyzn i ponad 10% kobiet). Polacy najczęściej piją napoje alkoholowe w domu (65%), u znajomych, przyjaciół, rodziny (24%) i na świeżym powietrzu (12%).

Znacznie rzadziej deklarują konsumpcję alkoholu w pubach (8%), restauracjach (5%), klubach i dyskotekach (4%). Spożycie alkoholu jest powiązane z poziomem wykształcenia i wiekiem – im wyższy poziom wykształcenia, tym mniejszy udział abstynentów oraz im więcej lat, tym mniej pijących alkohol. Mimo że dostęp do napojów alkoholowych limitowany jest przez prawo, które w Polsce zabrania spożywania i sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. r.ż., to osoby niepełnoletnie spożywają napoje alkoholowe i jest to kwestia będąca poważnym wyzwaniem dla zdrowia publicznego.

Wykres 1: Jaki rodzaj alkoholu spożywany jest najczęściej w Polsce?

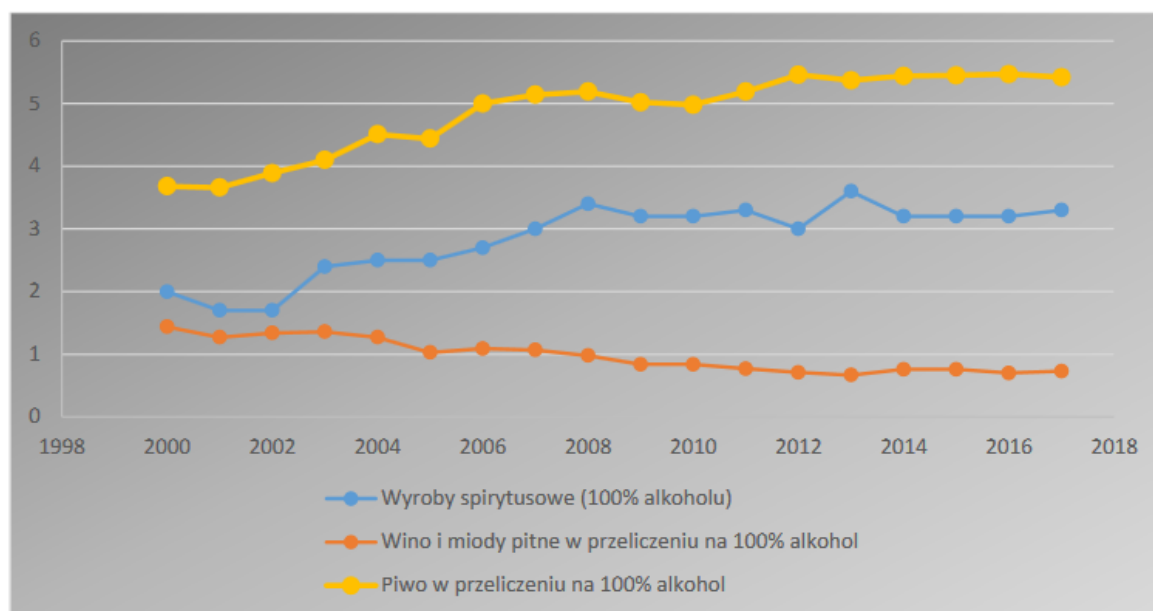
Źródło: Sprawozdanie z wykonania ustawy z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r., druk sejmowy nr 205/VII kad.

Według badań w Polsce 21,1% dzieci w wieku 11–15 lat upiło się co najmniej raz w życiu, a 6,4% pije alkohol co najmniej raz tygodniu. Według tych samych badań 34,9% dzieci po raz pierwszy piło alkohol, mając 13 lat lub mniej, a 9,2% po raz pierwszy upiło się w tym wieku. Wskaźniki picia i upijania rosną wraz się z wiekiem. Piwo od wielu lat pozostaje najczęściej spożywanym przez młodzież napojem alkoholowym. W stosunku do 2010 r. zmniejszyła się częstość picia alkoholu i upijania się, a także opóźnił się wiek inicjacji alkoholowej. Pozytywne zmiany były w głównej mierze efektem poprawy sytuacji w grupie chłopców. Zauważalny jest wzrost niekorzystnych zachowań związanych z piciem alkoholu wśród dziewcząt. Jak wynika z badań Instytutu Psychiatrii i Neurologii, w Polsce 11,9% dorosłej populacji (18–64 lat), tj. blisko 3 mln osób, nadużywa alkoholu, w tym uzależnionych jest ok. 600 tys. osób, tj. 2,4% populacji. Zaburzenia związane z konsumpcją alkoholu przejawia 20,5% mężczyzn i 3,4% kobiet. Największe natężenie tych problemów skupia się w populacji mężczyzn w wieku 40–49 (27,2%), a wśród kobiet w wieku 30–39 (5,7%). Konsekwencje uzależnienia od alkoholu i nadużywania alkoholu dotyczą również członków rodzin tych osób – ich liczbę szacuje się na ok. 3 mln osób.

Dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wskazują, iż w Polsce wśród spożywanego alkoholu najwyższy odsetek stanowi piwo. W 2017 roku spożycie piwa w litrach na 1 mieszkańca kraju wynosiło 98,5 litra i w stosunku do roku 2000 – 66,9, nastąpił wzrost o 31,6 litra.

Odnosząc się do struktury spożycia napojów alkoholowych należy zaznaczyć, że piwo stanowi ponad 57% spożywanego alkoholu w kraju. Jak wskazują dane, struktura spożycia alkoholu w przeciągu 17 lat uległa zmianie, zdecydowanie zwiększa się spożycie wyrobów spirytusowych oraz piwa na rzecz wina i miodów pitnych.

Wykres 3. Spożycie alkoholu w litrach na jednego mieszkańca Polski w latach 2000-2017

Źródło: <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

Tabela 2. Struktura spożycia napojów alkoholowych w procentach w przeliczeniu na 100% alkoholu w latach 2000-2017

Lata	Wyroby spirytusowe	Wino i miody pitne	Piwo
2000	28,30%	20,20%	51,50%
2001	25,80%	19,20%	55,00%
2002	24,50%	19,40%	56,10%
2003	30,50%	17,30%	52,20%
2004	30,20%	15,30%	54,50%
2005	31,40%	12,90%	55,70%
2006	30,70%	12,40%	56,90%
2007	32,60%	11,60%	55,80%
2008	35,50%	10,30%	54,20%
2009	35,30%	9,30%	55,40%
2010	35,50%	9,30%	55,20%
2011	35,70%	8,30%	56,00%
2012	32,74%	7,73%	59,54%
2013	37,20%	7,20%	55,70%
2014	34,10%	8,00%	57,90%
2015	34,00%	8,00%	57,90%
2016	34,20%	7,40%	58,40%
2017	35,20%	7,80%	57,80%

Źródło: <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

2. Młodzież a substancje psychoaktywne.

Poniższe dane pochodzą z raportu z badania przeprowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii – Młodzież 2016. Badania realizowane w latach 1992–2003 wskazywały na stopniowy wzrost odsetka uczniów regularnie palących papierosy (z 23% do 31%), jednak w roku 2008 odnotowano spadek w tym zakresie (do 22%). Obecnie możemy mówić o stabilizacji tego wskaźnika – w 2016 roku regularne

palenie deklarowało 21% badanych. Odsetek uczniów, którzy palą tylko w wyjątkowych sytuacjach, który wzrósł z 16% w 2008 roku do 21% w 2013 roku, uległ zahamowaniu w 2016 (20%).

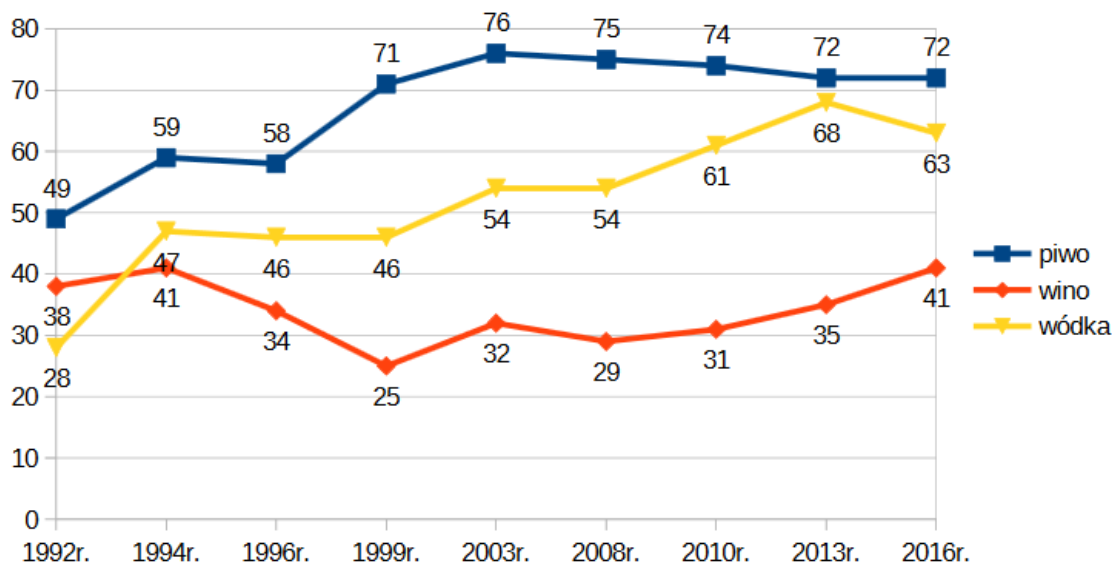
Tabela 1: Palenie papierosów wśród młodzieży na przestrzeni lat.

Czy palisz papierosy?	Badania KBPN				
	2003r.	2008r.	2010r.	2013r.	2016r.
	w procentach				
Tak, regularnie	31	22	23	21	21
Tak, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach	18	16	17	21	20
Nie	50	62	59	58	59

Źródło: Badanie KBPN 2016 r.

W badaniu przeprowadzonym w roku 2016, podobnie jak we wcześniejszych pomiarach, napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, po którą sięgano częściej niż po papierosy czy narkotyki. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie w 2016 roku: 72% uczniów przynajmniej raz piło piwo, 63% – wódkę i inne mocne alkohole, a 41% – wino. W porównaniu z rokiem 2013 nastąpił spadek odsetka uczniów sięgających po wódkę (o 5 punktów procentowych), ale wzrost odsetka sięgającego po wino (o 6 punktów procentowych).

Wykres 2: Czy w ciągu ostatniego miesiąca piliś/pilaś piwo, wino lub wódkę? Odsetek odpowiedzi twierdzących.

Źródło: Badanie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

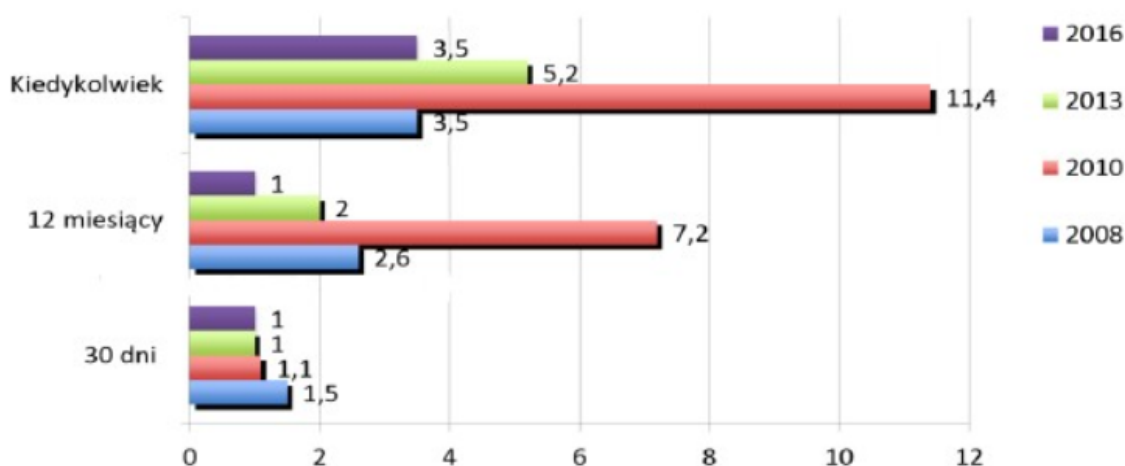
W latach 1992–2003 liczba uczniów, którzy używali narkotyków w ciągu ostatniego roku, systematycznie rosła (z 5% do 24%). W roku 2008 odsetek osób deklarujących kontakt z narkotykami zmniejszył się do 15%. Od tego roku odnotowujemy niewielki wzrost do 18% w 2013 roku. Ostatni pomiar to załamanie tendencji wzrostowej, ponieważ odsetek wyniósł 17%.

Tabela 2: Używanie narkotyków wśród młodzieży na przestrzeni lat.

Czy w ciągu ostatniego roku używałeś(aś) narkotyków, środków odurzających?	Badania KBPN				
	2003r.	2008r.	2010r.	2013r.	2016r.
	w procentach				
Tak	24	15	16	18	17
Nie	76	85	84	82	82

Źródło: badanie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

W przypadku „dopalaczy” odnotowujemy spadek używania tych substancji. Odsetek badanych, którzy eksperymentowali z tymi substancjami jest taki samy poziomie jak w 2008 roku: 3,5%. W ciągu ostatniego roku używały „dopalacze” 1% badanych w ciągu ostatniego miesiąca również 1%. Są to najniższe wskaźniki do początku prowadzonego badania – to jest od roku 2008.

Wykres 3: Używanie dopalaczy wśród młodzieży szkolnej.

Źródło: Badanie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

3. Sytuacja demograficzna.

W gminie Grajewo na dzień 31.12.2020 roku zamieszkiwało 5.920 osób.

Struktura demograficzna przedstawia się następująco:

- osoby do 18 roku życia - 1.246,
- osoby w wieku od 18 do 65 lat - 3.720,
- osoby powyżej 65 roku życia - 954.

Nieznacznie dominującą grupą mieszkańców ze względu na płeć są mężczyźni 3.003 osoby - 50,73%, natomiast kobiety stanowiły 2.917 osoby - 49,27% całej populacji mieszkańców gminy.

4. Spożywanie alkoholu przez dorosłych mieszkańców gminy - uwarunkowania i skutki.

4.1 Sytuacja materialna.

Z uwagi na duży odsetek osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy GOPS istotne jest minimalizowanie oraz zapobieganie szkodom spowodowanym występowaniem w rodzinie problemu alkoholowego, poprzez objęcie tych rodzin kompleksową pomocą o charakterze profilaktycznym i naprawczym oraz tworzenie systemowych programów pomocy osobom z problemem alkoholowym.

4.2 Przemoc w rodzinie.

Zjawisko przemocy w nierozłączny sposób wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Według danych statystycznych policji większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków psychotropowych. Działania informacyjne w skali całego kraju oraz lokalnie, w tym cykliczne kampanie „przeciw przemocy” przyczyniają

się do zwiększenia wśród ofiar i świadków przemocy świadomości dotyczącej poznania swoich praw oraz nazw i adresów instytucji pomocowych.

Z informacji z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie w Gminie Grajewo wynika, iż w 2021 r. wdrożono 21 Niebieskich Kart (21 procedur) z czego w 8 występował problem alkoholowy. W trakcie roku 2021 r. odbyły się 3 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania pomocy w rodzinie Gminy Grajewo oraz 19 posiedzeń grup roboczych.

4.3 Wykroczenia i przestępstwa związane z nietrzeźwością mieszkańców.

Informacje uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Grajewie	2019	2020
Ilość nietrzeźwych osób nieletnich z terenu gminy Grajewo	1	1
Ilość mieszkańców gminy Grajewo zatrzymanych do wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	4	7
Ilość osób, które popełniły przestępstwo kierowania samochodem w stanie nietrzeźwości	20	9
Ilość osób, które popełniły wykroczenie kierowania samochodem w stanie po użyciu alkoholu	8	2
Ilość osób, które popełniły wykroczenie kierowania rowerem po użyciu alkoholu	1	1
Ilość osób nietrzeźwych ujawnionych na terenie gminy Grajewo, przewiezionych do izby wytrzeźwień	-	-
Interwencje funkcjonariuszy policji w ramach procedury „Niebieskiej Karty” wobec mieszkańców gminy Grajewo	14 (podczas interwencji 9 osób było pod wpływem alkoholu z czego 8 osób zatrzymano prewencyjnie w PDOZ tut. jednostki)	31 (podczas interwencji 15 osób było pod wpływem alkoholu. Podczas interwencji 4 osoby zostały zatrzymane do wytrzeźwienia, 15 osób zatrzymano w PDOZ tut. jednostki)
Ilość przestępstw z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	10	8
Ilość osób, które popełniły przestępstwo kierowania samochodem po użyciu substancji psychoaktywnych	brak danych	brak danych
Ilość uczniów, wobec których interweniowano na terenie szkoły - stan po spożyciu alkoholu	-	-
Ilość uczniów małoletnich i pełnoletnich, wobec których interweniowano na terenie szkoły - stan po użyciu alkoholu bądź substancji psychoaktywnych	-	-

4.4. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych wynosi 493 osoby (5.920 mieszkańców : 12 punktów sprzedaży napojów alkoholowych).

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 punkt sprzedaży alkoholi powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi 846 osób (5.920 mieszkańców : 7 punktów sprzedaży napojów alkoholowych).

5. Punkt konsultacyjny.

W 2021 r. w Punkcie Konsultacyjnym w gminie Grajewo odbyły się 22 konsultacje (12 rodzin w tym 56 osób w rodzinach). Psycholog udzielał porad w zakresie szeroko pojętych problemów rodzinnych (rodzina w sytuacji rozwodu, przemoc w rodzinie, zaburzenia psychosomatyczne dzieci, problemy wychowawcze z dorastającymi dziećmi, stany depresyjne uwarunkowane sytuacyjnie) wspierał w/w problemach poprzez pokazywania sposobów radzenia sobie w zaistniałych sytuacjach oraz wskazywał specjalistyczne instytucje pomocowe. W sytuacjach uzasadnionych miały miejsce wyjazdy psychologa do miejsca zamieszkania podopiecznych GOPS w Grajewie. Klientami były głównie osoby stosujące przemoc, sięgające po alkohol oraz członkowie ich rodziny.

Osoby z problemem alkoholowym, z problemem narkomanii oraz członkowie ich rodzin mogą także uzyskać pomoc od Grajewskiego Klubu „Zdrowie i Trzeźwość” w Grajewie, w którym organizowane są zajęcia terapeutyczne, poradnictwo oraz wszechstronne wsparcie. Ogółem w 2021 r. z oferty programowej Klubu skorzystało 20 mieszkańców naszej gminy.

6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania z pomocy społecznej zajmuje się także sprawami z zakresu problemów społecznych. W roku 2021 r. pracownicy socjalni udzielili pomocy osobom i rodzinom z problemami alkoholowymi w różnych formach (finansowej - ogółem 11 rodzin, w tym: zasiłki okresowe - 9 osób, zasiłek stały - 2 osoby, zakup opału - 3 osoby, zasiłek celowy na zakup żywności - 4 osoby).

7. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2021 r. odbyła 18 posiedzeń, podczas których zajmowała się 18 sprawami o skierowanie na przymusowe leczenie od alkoholu, przeprowadzała rozmowy motywujące, udzielała poradnictwa osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin. Komisja zajmowała się także wydawaniem postanowień dotyczących lokalizacji punktów z alkoholem, dokonywała kontroli placówek detalicznych i gastronomicznych, w których sprzedawany jest alkohol.

8. Diagnoza w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących.

Poniżej uwzględniono wnioski z przeprowadzonych przez szkoły diagnoz czynników ryzyka i czynników chroniących.

Szkoła Podstawowa w Białaszewie - poruszane w diagnozie problemy zagrożeń i ich świadomości mają związek z wiekiem uczniów. Im uczniowie starsi tym większe zrozumienie i jednocześnie zainteresowanie zagrożeniami i chęć spróbowania ewentualnych „doznań”- ciekawość poznawcza świata. Z wiekiem też odpowiedzi stają się śmielsze, bliższe prawdy. Wyniki dowodzą, uczniowie spróbowali, wszystkiego do czego mają dostęp. Sposób spędzania wolnego czasu mówi wyraźnie o zbytnim dostępie do komputera, smartfonu czy telewizji. Coraz mniejsze zainteresowanie dobrą książką (prawie śladowe) czy uprawianiem sportów bądź też inną formą aktywnego wypoczynku, dowodzi prawdopodobnie o małej ofercie ciekawych zajęć. Baza sportowo-rekreacyjna zdaje się być zadowolająca, ale oferta zajęć może być niewystarczająca. Trzeba zwrócić uwagę na atrakcyjność i cykliczność proponowanych form spędzenia wolnego czasu. Zwiększenie środków na zatrudnienie instruktorów, organizację imprez sportowych byłoby konstruktywnym rozwiązaniem.

Reasumując ryzyko zagrożeń istnieje i będzie w środowisku szkolnym istniało więc należy:

- podejmować działania profilaktyczne wśród uczniów i rodziców,
- poszerzać ofertę szkoły o nowe formy spędzania wolnego czasu przez uczniów,
- ściśle współpracować z Policją i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- organizować imprezy sportowo-rekreacyjne dla uczniów i ich rodziców.

Szkoła Podstawowa w Danówku - młodzież klas od VI do VII jest raczej zadowolona z siebie, ma o sobie dobre zdanie, to samo dotyczy ich stanu zdrowia. Najchętniej uczniowie wolny czas spędzają przed komputerem, potem są spotkania ze znajomymi, oglądanie filmów czy też sport lub hobby. Nieliczni czytają książki lub wybierają inne formy spędzania czasu wolnego. Jeśli chodzi o alkohol to pierwszy kontakt miało z nim 13 uczniów i byli to uczniowie w wieku 13-15 lat. Jednak większość nie miała jeszcze kontaktu z tą używką - ta grupa to 73% wszystkich respondentów. Trzech uczniów wypilo na tyle dużo alkoholu, że utracili nad sobą panowanie, a 2 zdarzyło się to kilkukrotnie. Jest to z jednej strony nieliczna grupa, ale z drugiej strony wskazuje to na brak nadzoru nad dziećmi ze strony rodziców. Według większości uczniów sięganie po alkohol to skutek spotkań towarzyskich lub własnych problemów. Podobnie oceniają uczniowie sytuacje, w których sięga się po narkotyki - najczęściej podczas spotkań towarzyskich, imprez lub z powodu własnych problemów. Najrzadziej zdarza się to w szkole, podczas uprawiania sportu. Dwukrotnie częściej takie sytuacje zdarzają się w domach uczniów. Większość uczniów twierdzi, że papierosy pojawiają się w ich otoczeniu podczas spotkań towarzyskich, na imprezach, bez okazji czy też w domach. Często jest to wynik braku innych zajęć czy też przykład wnoszony z domu. Bardzo rzadko uczniowie mają kontakt z papierosami podczas uprawiania sportu.

Szkoła Podstawowa w Wierzbowie - młodzież ma bardzo łatwy dostęp do różnego rodzaju używek, najczęściej sięga po nie poza szkołą, podczas spotkań ze znajomymi, co jest skutkiem braku odpowiedniego nadzoru ze strony rodziców, często również ich niewydolności wychowawczej. Uczniowie nie mają możliwości udziału w zajęciach pozalekcyjnych ze względu na dowozy i odwozy. Brak kontroli dorosłych nad sposobami spędzania wolnego czasu przez młodzież i warunki środowiskowe, które utrudniają dostęp do różnego rodzaju form kultury, powodują, że dzieci najczęściej spędzają czas wolny przed komputerem.

Przedszkole w Rudzie - wspomaganie dziecka w sferze emocjonalnej, społecznej i twórczej, promowanie zdrowego stylu życia, przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych, ścisła współpraca z rodzicami, instytucjami wspierającymi rozwój i zachowanie, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli i rodziców, budowanie systemu wartości u dzieci, konsekwentne egzekwowanie ustalonych w przedszkolu norm i zasad zachowania, przeciwdziałanie agresji słownej, fizycznej, realizowanie wśród wychowanków oraz ich rodziców programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych.